

zwłaszcza gdy zaczyna wchodzi w grę nowe, nie wypróbowane i efemeryczne przedsięwzięcia.

Kolejnym wyrazem wyróżnikiem etosu drobnoszlacheckiego jest charakter patriarchalny i wielopokoleniowy, oraz jej tradycyjna struktura. Mówi się o głowie rodziny. Im starszy jest tym wikszy należy mu się szacunek dzieci i wnuków. Do niedawna powszechnie było całowanie rodziców rękami. Szczególną atencją obdarzano te seniorki-matryny rodu. W rodzinach drobnoszlacheckich widoczna jest większa niż w innych rodach, dbałość i dyscyplina wobec dzieci. Obserwuje się także zachowanie do dzisiaj hierarchicznego podziału ról w gospodarstwie domowym i obejściu.

Charakterystyczna dla szlachty aktywność w podtrzymywaniu wewnętrznych więzi przyjmuje współcześnie między innymi formy uczestnictwa w różnego typu zjazdach. Zarówno tradycyjnych, takich jak odpust, wiośno zmarłych, pogrzeb czy wesele, jak w coraz modniejszych, specjalnie organizowanych (liczących niekiedy kilkaset osób) zjazdach rodzinnych.

Związek rodowy podkreślany jest także często poprzez używanie określenia „to rodzina” w stosunku do osób należących do bardzo dalekiej nawet gałęzi rodziny i tylko noszących to samo nazwisko.

Rodziny drobnoszlacheckie podobnie jak niegdyś całe stan przejawiały silne poczucie patriotyzmu i religijności.

Oprócz aktywnego uczestnictwa w obrzędach kościelnych, drobna szlachta manifestuje swój wiarę poprzez stawianie licznych krzyży i figurek przydrożnych, często w jakiejś ważnej intencji rodziny, na własnej posesji przed domem lub na krańcach terenu należącego do siedliska. Krzyże i stawiano także na koku kadełgo przysiółka szlacheckiego, przy nich kładziono zmarłych w ostatniej drodze. W centralnym miejscu kadełgo przysiółka szlacheckiego znajduje się figurka przy której mieszkały zbierają się na majowe.

W rodzinach drobnoszlacheckich silniej niż w innych zachował się przekaz ustny historii rodu (nieomal w każdym rodzie szlacheckim zawsze była jedna osoba, pełniła rolę tzw. „kronikarza rodziny”).

W dobie dzisiejszej macdonaldyzacji życia, cywilizacji strachu, techniki i kultury globalnej, ewenementem wydaje się być najmłodszej generacji, powrotu do słuchania opowiadań babci czy dziadka. Tymczasem ten sprawdzony od wieków najlepszy nośnik kultury i tradycji rodzinnych, w zabiegającym

XXI wieku, jakim szlachliwym zbiegiem okoliczności ci pomału wraca do łask.

Przedstawiciele pokolenia starszego niekiedy uważają za swój obowiązek w stosunku do rodziny, napisanie wspomnień, dotyczących najczęściej lat dziecińczych i młodości, których spamiętanych w dziedzinie rodzinnym. Ostatnio stało się także modne poszukiwanie wspólnych przodków rodu i odtwarzanie drzew genealogicznych.

W rodzinach drobnoszlacheckich następuje stały proces przeobrażenia, dotyczący także samoświadomości kulturowej tej grupy. Jednak współcześnie nie w tradycji polskich rodzin zaobserwować można jeszcze wiele cech nawiązujących do etosu szlacheckiego. Szczególnie silną więzi krewniaczych dających poczucie bezpieczeństwa oraz zachowawczość hierarchii warto tu powołać, a w dzisiejszych trudnych dla rolnictwa czasach, np.: najsilniejsze gospodarstwa o dużym areale ziemi, rozwiniętej hodowli i dobrze wyposażonym parku maszynowym, posiadają także wieś od chłopskich, rodziny o proweniencji drobnoszlacheckiej. Takie rodziny toś odważniejsze w podejmowaniu ryzyka w gospodarstwie (np. udział w programach unijnych, prowadzenie dużych inwestycji) co świadczy o jej elastyczności i otwartości na innowacje, które mogą przynieść korzyści. Przykłady te dowodzą nie tylko o wzbogaceniu się i awansu społecznego, ale także o dążeniu do zaspokojenia w rodach potrzeb psychospołecznych (w tym poczucia bezpieczeństwa), zgodnych z tradycyjną hierarchią wartości i zarazem dostosowanych do aktualnych warunków społecznoekonomicznych.

¹Zadoryska A. Homo faber – homo ludens. – Warszawa, 1983. – S. 66.

²Tamże. – S. 67. ³Zadoryska A. Homo... op. cit. – S. 93. ⁴Sitecki R. Drobna szlachta i wsie szlacheckie rodowego Polesia na Ukrainie // Rola szlachty mazowieckiej w kształtowaniu polskiego krajobrazu kulturowego (red) Kotowicz-Borowy I., Koseski A., Ciechanów, 1999. – S. 26. ⁵Dobrowolski K. Studia nad życiem społecznym i kulturą. – Wrocław, 1966. – S. 76. ⁶Nowicka E. Wiat człowieka – wiat kultury. – Warszawa. – S. 305. ⁷Gloger Z. Encyklopedia Staropolska. – Kraków, 1990. – T. II. – S. 594–596. ⁸Wasilewski T., Pospolite ruszenie woj. Podlaskiego i Ziemi Zachodniej Litwy w XVI w. // Drobna szlachta podlaska w XVI–XIX w. – Białystok, 1991. – S. 9. ⁹Wł. Smolewski. Szkice z dziejów szlachty mazowieckiej. – Kraków, 1908. – S. 64. ¹⁰Tamże. – S. 68. ¹¹Gloger Z. Encyklopedia... op. cit. – S. 596. ¹²Lewczyński M. Szlachta polska w wojsku polskim za ostatnich Jagiellonów // Drobna szlachta podlaska w XVI–XIX w. – Białystok, 1991. – S. 17. ¹³Kotowicz-Borowy I. Honor to nie tylko słowo. Studium o samoświadomości kulturowej drobnej szlachty północnego. – Mazowska, 2005. – S. 53. ¹⁴Kotowicz-Borowy I. Drobna... Op. cit. – S. 92.

33.

i»34.

22.

23.

24.

»36.

25.

26.

27.

...»28

»29.

30.

i»31.

»32.

i»41.

40.

».

».

42. «...»

43. «...»

44. «...»

45. «...»

46. «...»

47. «...»

48. «...»

49. «...»

50. «...»

V - , 2007. - .118.³

() [] - , 1998. - 392 ;

, 2003. - 519 ;

, 1999. - 352 ;

(XIX - XX .) - , 2003. - .12-15;

, 2004. - .33-45;

, 2005. - .8;

, 1998. - .1;

// - 2004.

.74-84.⁴

-2005. .94.⁵

1990. - .8.⁶

() /

, 1996. - .6, 11.⁷

, 2005. - .12.⁸

, 2004. - .142.⁹

, 1998. - .181.¹⁰

.209-211.¹¹

, 1998. - .33.¹² Notre Dame d'Ukraine:

. -2- , 2007. - .358.¹³

, 1994. - .193.¹⁴

.197.¹⁵ (XIX - XX .) - ,

2003. - .109.¹⁶ , 1994. -

.398.¹⁷ // - 2003.

.64.¹⁸

, 1957. - .312.¹⁹

, 1869. - .3, 4.²⁰

.7, 4, 8.²¹ i. 1863-1914:

, 1998. - .7.²²

, 1994. - .155-156.²³

// - 2005. .94-103.²⁴

, 1994. - .18.²⁵ Notre

Dame d'Ukraine:

2007. - .335.²⁶ . -2- ,

, 1998. - .59, 95.²⁷

, 1986. - .26;

//

2003. .85.²⁸

, 1990. - .10.²⁹

, 1999. - .94.³⁰

.95.³¹» () -

1868. - .13. - .411; -1868. - .14. - .463.³² () -

() [] - , 1998. - .87.³³

i - .472, .1, .546, 557; .470, .1, .1231.

³⁴ .94.³⁵ -1862. - .18. - .583.³⁶ -1862. - .20. - .663.

³⁷ -1862. - .18. - .580.³⁸ -1865. - .4. - .158; -

1866. - .21. - .787-789; -1868. - .1. - .21; -1865. -

.12. - .519.³⁹

, 2004. - .164.⁴⁰ -1866. -

.21. - .790; -1862. - .16. - .527; -1866. - .21. - .786,

787, 790; -1868. - .19. - .618.⁴¹

.142.⁴² -1865. - .3. - .92-94; -1868. - .11. - .346.

⁴³ , 2004. - .82.⁴⁴

⁴⁵ Notre Dame d'Ukraine:

, 2007. - 640.⁴⁶

, 1994. - .12, 13, 18, 19.⁴⁷

, 2003. -

.217.⁴⁸ () [] - , 1998. -

.87.⁴⁹ (XIX - XX .) - ,

2003. - .11.⁵⁰ Notre Dame d'Ukraine:

. -2- , 2007. - .360.